

Симак, Федор Антонович

Україна, Житомир

Август 2005 г.

В серпні 1941 р. потрапив у полон поблизу Мінська. Наші війська відступали. Перед цим був наказ не стріляти з рушниць по німцям, щоб не виявити себе. Полк був гаубичний (122 мм.), багато людей, коні. Зупинились в лісі. Німці почали бомбити. Загинули майже всі. Мене контузило, розбило верхню щелепу, дірка на щоці гноїлася років 2. Вивів з лісу санітар дядя Петя.

Німці стали зганяти червоноармійців до гурту, ті, хто були тяжко поранені (без ноги, руки) розстрілювались на місці. Мене проминули, кров уже на той час засохла, а дядя Петя весь час зі мною возився. В таборі дали їсти – каша пшоняна (без солі) і води вдосталь. Тут були недовго, 2 – 3 дні. А потім колоною ішли цілий день без їжі і води. Переходили через річку. Ті, хто кинулись до води, були розстріляні.

Вночі охорона посилилась, з'явилися охоронці з собаками. Вели ще 2 доби. На третю повантажили в вагони, видали хліба по чверть буханки. У вагонах тримали 4 доби. Давали 2 рази на добу чай. Потім вигрузили. Прийшли в табір. Табір був порожній. При вході в табір викопаний широкий рів, туди скидали мертвих.

Жили без ніякого накриття, спати лягали по колу, напівзігнуті, один на одного. Почалися дощі – холод, голод, люди стали вмирати ще більше. Їжа – один раз на добу півлітра баланди, вода була в таборі. Декого брали на роботу. Вагони розвантажували з брикетом, брали по кілька штук брикету, розігрівали і їли, через 2 – 3 дні помирали. Виносили мертвих до телеги (тракторна, двохосна), роздягали і голих кидали в телегу, а потім вивозили в рів.

Весь час ішов дощ. Майже всі в нижній білизні, холодно, мокрі. Ходимо понад огорожею, дивимось, може жаба, або жук. Якщо комусь везло, хватав жабу і зразу кидав у рот. Від голоду і холоду людей гинути стало більше. До листопада місяця в день по тележці.

В листопаді перевели в палаточний табір. Він уже був заселений нашими полоненими. В один намет вміщалося 300 – 400 чоловік. Підлога посипана піском. Вошей розвелось багато. В цьому таборі розподілили офіцерів окремо, євреїв окремо, тримали через проволочну огорожу. Євреїв виганяла на двір і заставляли ходити по колу. Ходили до тих пір поки не падали. Офіцер стріляв. Рів через 2 – 3 дні загортали, копали інший.

В 1942 р. стали переміщати до інших таборів. Незабаром потрапив у Бремен. Тут вже були кам'яні приміщення. Перед тим як потрапити у приміщення, проходили санітарну обробку. В бараках нари в 4 поверхи. Більшість на 4-й поверх не могли піднятися, сил не було. Дядя Петя вилазив сам і мені допомагав, я сам вилізти не міг. Тут уже брали на роботи. Бауер – хазяїн наказав садити брюкву. Так ми корінець їли, а листя садили. Через 2 дні бауер приїхав зі скаргою, що брюква зав'яла. Так нам по 10 резинових палок дісталось. Пізніше поділили нас на команди по 100 чоловік. До кожної команди поліцай з палкою і перекладач. Тепер уже стали варити картоплю раз у день. Субота і неділя були вихідні.

Якось прийшов пан и приїхало 2 автобуси. Відбирали 100 чоловік на роботу. Але потрібно пройти комісію, необхідно голому пробігти 100 метрів і не впасти. Багато падало, впав і дядя Петя. Я пробіг і не впав. Отже попав у цю команду. Посадили на автобуси, довели до поля, висадили, вишикували в колону по 4 чоловіки, видали по 1 буханці хліба і банці м'ясної консерви. Увечері обробили поверх одягу дустом, поселили в бараках. Видали по металевій мисці, ложці, кружці. При вході давали черпак супу з м'ясом і кружку чаю несолодкого. Працювали на цукровому заводі, цукор дозволяли їсти. Тут я був майже 4 місяці.

Після цього нас відвезли в Магдебург. Поселили в дерев'яних бараках. Водили на роботу. Супроводжував нас солдат – поляк. Він нам і повідомив, що союзники відкрили другий фронт. І ми вирішили самі пробиватися до своїх. Ішли 6 днів. Зустрів нас офіцер, забрав на машину і привіз в Гоновер в штаб для переміщених осіб. Повели в баню, скинули наш одяг і вдягли видану англійську форму.

Через 5 днів нас передали військовій частині Радянського Союзу. 212 фільтраційний табір. Пройшов фільтрацію, направили в 315 артилерійський полк для проходження служби в Радянській Армії.

В таборі у мене був особистий № 174 тис, а далі число не пам'ятаю.